

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy ivon és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 forint fizetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzendő.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Áron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Vörös Sándor**,
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: A cukor-czirók. Réti János. — Aratógép próba. Ajtay Bálint. — A talajjavítási járadékbankokról. Dr. Herich Károly. — Állatkiállítás az 1885. budapesti országos kiállításon. — Pályázati hirdetmény. — Egyveleg: Kolozsmonostori gazd. tanintézet nyári félévi vizsgák. Kolozsmonostori ösztöndíjak. Tenyész-állatvásár Devcseren. A budapesti közraktárak és az elevator. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

A cukor-czirók.

Az ötvenes évek elején volt, midőn a cukor-czirkot (*Sorghum saccharatum*), mint cukor adó növényt kezdték Közép-Európában meghonosítani, azonban e kísérlet eredménytelen maradt s azóta habár kisebb körben is, de helyenként, mint takarmánynövény természetlik.

Tekintve azt, hogy takarmányszükségletünket bőven úgy sem szoktuk fedezni, hogy különböző takarmánynövény mellett biztosítottabb termésünk, hogy a cukor-czirók jó s egészséges takarmányt szolgáltat: indokoltnak látom annak termelési viszonyaival az érdeklődő gazdákat megismertetni.

A cukor-czirók száraz, meleg éghajlatot kíván, a minőt pl. a tengeri, nagyobb hozamra csak melegebb időjárás mellett számíthatunk; de éppen ebben áll termelésének főelőnye, mert szárazabb esztendőben, vagy oly vidéken, hol az évi csapadék kevesebb — a zöld tengerinél biztosabb hozama s nem csalja meg a gazdát.

Talaja porhanyó, mely rétegű s erőteljes legyen. Az agyagos s márgás talajokat legjobban kedveli. Ugyiszintén a kiszáritott láptalajban s uj töréseken is gazdag terméseket nyújt. Mély művelés s trágyázás el nem maradhat, de az előnövény iránt nem válogató.

Vetése a tengeri (törökbuza) idényére esik; sőt azt — melegebb vidékeken — még nyár elején is vethetjük.

A mag jóságára tekintettel legyünk, csirázó képességét a cukor-czirók tovább megtartja. A sorvetés 30—35 cent. sorokba ajánlatosabb. Egy kat. hold földbe 17—20 kg. számíthatunk. Ha szórva vetjük csaknem még egyszer annyi mag kell.

Mély alátakarást a magja nem tűr, 1—1.5 cm. elégséges. Ha megkeményedik a földje, vagy ha a sorközöket a gyom ellepi — kapálni célszerű. Sűrűvetés mellett nem szükséges.

Előbb nem kaszáljuk míg 1 meter magosságot el nem ér, ha csak termésvirágját nem kezdi hajtani, nehogy a szára megkeményedjék.

Másféle takarmánynövényenyleg egy is szokták vetni pl. tengeri, mohar vagy kölessel.

A cukor-czirkot legjobb zölden felétetni, vagy besavanyítani vermekben, mint a takarmánytengerit. Szárítása téli takarmánynak csak melegebb vidéken lehetséges.

Hozama nagy szokott lenni, kivált, ha nem sietünk a kaszálásával, vagy ha keverve vetjük tengerivel.

Átlagban számíthatunk 1 kat. hold földről 280 metermázsát zölden, de egyes helyeken pl. Dél-Németországban vagy Franciaországban még egyszer annyit is nyertek.

A cukor-cziróknak szárazanyagában s protein tartalma meghaladja a tak. tengerit. Egy takarmányozási kísérlet szerint a benne levő légenymentes extraktanyagok könnyen emésztenek meg.

Röviden, a cukor-czirók termelése ott ajánlatos, hol hozama a jókori vetés által biztosítva van, hol kilátás van s arju termésre is. Ez a második jó tulajdonsága, melyben felülmulja a tengerit is. Kivált pedig ajánlatos — jó talajon, gazdag trágyázás mellett — a lófogu tengerivel elegy vetni.

Moser a zölden kaszált cukor- és seprő-cziróknak szárát vegyelemezván, talált a Cukor-czirók Seprő-czirók száraz anyagában %

	I.	II.	I.	II.
Nyers proteint	9.70	9.32	10.27	7.91
" zsirt	3.47	4.12	4.80	3.33
Légeny nélk. vonatanyagokat	41.6	48.44	40.27	49.06
Nyers rostot	31.82	30.20	30.51	30.73
Hamut	10.82	6.30	12.93	6.85

Réti János.

Aratógép próba.

Folyó hó 2-án az orsz. magyar gazdasági egyesület istvántelki birtokán Bánó László gépészmérnök és Tarnoczy Gusztáv gépgyár raktáros urak által aratógép próba tartatott nagyszámu érdeklődő közönség jelenlétében.

U. i. nevezett urak ez év folyamán néhány darab önműködő kéveköltő aratógépet hozattak Amerikából oly czélből, hogy ezeket a magyarországi gazdaközönséggel megismertessék, s használhatóság esetén az országban elterjesszék.

Ez alkalommal Magyarországon itt először bemutatott Marsh-féle önműködő kéveköltő aratógép három erős lóra van szerkesztve. A gégnök egész szélessége 3 meter, ebből elfoglal az asztal 1.45 mtrt, a fennmaradt szélesség pedig a kéveköltőre s a jármű többi részeszeire esik.

Nagyjából a gép szerkezete hasonlít a régi sistemákhoz, kiemelendő a kéveköltő készülék, mely a hazánkban ez ideig működött kéveköltőknél tökéletesebben van szerkesztve. Az asztalról a gabnát a kéveköltőbe 3 kifeszített u. n. Ewart-féle lánc szállítja. A vágó kés elé a gabnát vitorla helyett egy 4 szárnyu motolla szorítja, s ez egyszersmint az asztalra lefekteti. A tarló nagyságát részint a főhajtó- és az asztalt másik oldalon fenntartó kisebb kerék felemelése és leeresztése által; részint pedig egy emeltyü segélyével lehet szabályozni, — ez utóbbival azonban csak az asztal vízszintes állását lehet megváltoztatni.

Általában látni lehet az egész gépen, hogy az egyes részek szerkesztésénél a minimalis súlyra tekintettel voltak, sőt vannak rajta egyes részek, melyek kellő szilárdsággal nem épen birnak. Ezek daczára a gép sulya $7\frac{1}{2}$ mmázsa.

Említett birtokon a próba a nap délutáni szakában ejtett meg. A vonó erő előbb 4 középerős ló, ezt követőleg 4 ökör volt. Az aratás egy 4 magyar hold nagyságu, téglányalaku, rozsszal vetett, középérettségű, s teljesen rendben álló táblán eszközöltett. A tábla talaja laza homok, mely azonban az alig mult esőzések folytán meglehetősen összeálló volt.

A gépet egy (a főhajtó kereken hátul álló ülésből) egyén kormányozta, két egyén pedig a vonó állatokat nógatta kitarításra. Megjegyzendő, hogy ha 3 begyakorlott ló huzza a gépet, a jelzett személyeket egy ember könnyen helyettesítheti.

Feszült várakozással néztük a munka megkezdését, s midőn már a gép néhányszor körül fordult, a közönségnek alkalom nyílt a kedvező vagy ellenkező nézetek nyilvánítására. — Ezen a gép használhatóságát illető nézetek közül magam is szerencsés voltam némelyeket hallani s ezeket saját észlelésemmel együtt leszek bátor elmondani.

A gabona levágását és asztalra rakását ezen gép is szabályszerűen végezi el, természetesen ha a gabona nem nagyon dől, midőn tudvalevőleg azt semmiféle gép rendszeren le nem vághatja. A vágó kés által levágott gabona a motolla segélyével az asztalra döntetik, honnét a kifeszített „Ewart“-féle fogas lánczok által a kéveköltő készülékbe vitetik, melyben — ha már elegendő gabona szállított, egy emeltyüs tű- és két görbe kar segélyével összeszorítatik és zsineggel megkötöttetik — ezután pedig egy rugó segélyével a kéveköltő felnyitattik és a

már kész kéve — rendszeren a helyébe szállított gabna nyomására — kilöketik. Előnye ezen kéveköltőnek a régebbiek felett az, hogy a kévét — a föld felszínétől alig 3—4 decimetrynre állván — ugyszólván csak csusztatja, nem löki, mi által a magkihullás ki van kerülve, s erőmegtakarítás is származik s hogy sodrony helyett zsineggel köt. Mindamellett tökéletesnek nem mondható azért, mert 1. igen kis kévéket köt; 2. ezeket nem szorítja meg kellőleg s különösen, ha a kéve összeszárad, igen laza marad. Hinnünk kell azonban, hogy a gyárosok ezen hibákon segíteni fognak, s idővel a gazdaközönségnek egy oly gépet íesznek képesek árusítani, mely kifogástalan szerkezete által sok kézimunkát lesz képes megtakarítani.

Munközben az arató-gép — mint előre is lehetett gondolni — párszor elakadt, ennek oka pedig a talaj szerkezetében keresendő. Homokos, vagy más laza természetű talajon, ezen gép tehát nem nagy eredményei használható, miután nagy sulyánál fogva gyakrabban levágnak a kerekek, a homok a működő részekhez (késsin, szállító láncz sat.) nagyobb mértékben bejut, s így a gép — leszámítva azt, hogy magos tarlót kénytelen meghagyni — sok hibát ejt, s ki van minduntalan téve az elromlás veszélyének.

Utjában áll e gép nagyobb mérvű elterjedhetésének kombináltabb szerkezete is, mert az ilyen gépektől tudvalevőleg a gépész nem igen tartó kis- és közép birtokosok idegenkednek, habár rendszeren alaptalanul, mert e gép kezeléséhez is egy értelmes munkást be lehetne rövid idő alatt tanítani.

A megpróbált gépnök ára 950 frt, kissé sok ugyan, azonban figyelembe veendő az, hogy a szállítási költségek Amerikából idáig tetemes összeget kitesznek.

Végül elismerést kell szavaznunk Bánó László és Tarnoczy Gusztáv uraknak, kik nem sajnálták a költséget és fáradságot, hogy a magyar gazdaközönséget egy ily arató-géppel megismertessék.

Istvántelek, 1884. Julius hó 10-én.

Ajtay Bálint.

A talajjavítási járadékbankokról.

Nemcsak a borászati érdekek ápolása, hanem a viznek közgazdasági hasznosítása is kiválóan hasznos hazánkra. E téren mondhatni rendkívül sok a tenni való. Helyesen idézi György Endre, ismertette Olaszország vízjogi törvényeit, Varró bölc mondását: sine aqua omni est agricultura miserabilis et sine effectu. Tényleg a víz a legkülönfélébb céloknak használ. Nevezetesen pedig talajjavítási szempontból, rendkívül nagy a szerepe. Tény ugyanis, hogy a vízlevezetés, a mocsárszáritás, alagsövezés, öntözés, sankolás s egyéb vízrendezési és hasznosítási munkálatok által a termőföld termelési képességét igen nagy fokra lehet emelni.

Ezért tényleg a legrégebb idők óta találkozunk immár vízhasznosítási intézményekkel a legkülönbözőbb népeknél. Az egyenlítő körül elégséges az öntözés, hogy állandóan jó aratókat biztosítson. Azután következnek azon rónák, a hol már a trágyázás mind nagyobb mérvben szükségeltetik. Indiában az Eufrát folyó mentén, Syriában és Egyiptomban találjuk a leg-

régibb vízi műveket. Innen elterjedtek Görögországba, Itáliába, Észak-Afrikába és Spanyolországba. A lecsapolási és öntözési műveletek már az ókorban nagyban ülettek. Különösen bámulatra méltó a rómaiak vízvezetékei messze kiterjedő csőhálózat-
tal, mesterséges tavakkal, forrásvezetékekkel. Legtovább fejlesztették pedig a vizimunkálatokat a mórok Spanyolországban. Az ezek által létesített szervezet mintául szolgált az újabb korban oly nagy mérvben fejlődött vízhasznosítási intézménynek. S a mórok alkotásai jobbadán mai napig is fenszállanak Spanyolországban s lehetővé teszik azt, hogy a nyárnak legszárazabb idejében is a mező víz nélkül nem szükölködik. A középkorban Felső-Olaszország válik ki gyönyörű berendezéseivel és bölcs törvényeivel, melyeknek keletkezése a szerzeteseknek köszönhető, különösen Ghiera Valle zárdának. A XII-ik században ugyanott már használatban voltak a különleges vivi mérceék (modulus). Ujabban minden mivel állam törekedett a víznek úgy élvezeti, valamint közlekedési és nevezetesen talajjavítási szempontból való hasznosítását megfelelő törvényes intézkedések által szabályozni. Hollandia, Angolország és Németország egyes birodalmi, valamint Franciaország is sikeresen buzgokodnak ezen téren. Immár Oroszország és Románia is erősen mozog. Felette szükséges tehát, hogy hazánk e téren se maradjon vissza, hanem hogy minél előbb megragadja mindazokat az eszközöket, a melyek a víznek kellő hasznosítása szempontjából szükségesek.

E tekintetben pedig különösen kétféle sürgösen szükséges. Legelőször is a vízi jognak törvényhozási szabályozása. Tisztázni kell a helyzetet, hogy a víz mindenféle célokra ki által és mily feltételek alatt vehető igénybe. A vízrendezési, mederszabályozási, partbiztosítási, árvédelmi, lecsapolási, kiszáritási és egyéb munkálatok, terveztesenek azok akár egyesek, akár társulatok részéről, kell hogy törvényes alapon megindulhassanak. Ezért az e részben felmerülhető jogi viszonyok lehetőleg tisztázandók, hogy minden méltányos igények megsértése nélkül a közgazdasági célok elérhetőek legyenek. Ugyanez áll a vízhasználatra vonatkozó öntözési s alagsövezési s egyéb ilyen munkálatokra. Ezekhez járul a kisajátításnak s a vízi szolgálomnak megfelelő törvényes megállapítása, hogy ezáltal is a jelzett munkálatok előmozdittassanak. Nevezetesen a társulati részben a modern jogi és közgazdasági követelményeknek megfelelő oly szabályok alkotandók, a melyeknél fogva a közjó érdekében az érdekeltek többsége az esetleg vonatkozó kisebbséget is a társulat megalakítására e műveleteknek kölcsönös egyetértéssel és közös költséggel való folytatására szoríthatja. A vízi könyvekben oly intézmény alakítandó, mely hivatva van a létező használati jogositványokat, az ezentul engedélyezendő viziműveket és munkálatokat, a szolgálomakat, valamint a fennálló társulatokra vonatkozó összes viszonyokat hiven és hitelesen feltüntetni. A vízrendőri intézkedések czélszerűen szabályozandók s a hatóságok eljárásának, valamint a törvény végrehajtásának biztosítása érdekében a megsabandó büntetések alkalmazása megfelelően szabályozandó. Ez nagyjában a vízjognak feladata és tudvalevőleg e tekintetben folytak is már szaktanácskozmányok a földmívelés-,

ipar- és kereskedelmiügyi miniszterium kebelében Matlekovits államtitkár elnöklése alatt. A Kvassay Jenő által kidolgozott tervezet beható tanácskozmány után törvényjavaslattá lett átdolgozva és remélhetőleg minél előbb az országgyűlés elé fogterjesztetni.

Valamint azonban egyrészt a vízjogtörvényhozás szabályozása hivatva van alapjául szolgálni a vízrendezési és vízhasznosítási munkálatoknak, a melyek folytán hazánk földjének termőképessége rendkívül nagymérvben fokozható lesz, másrészt a vízjognak jótéteményeivel előreláthatólag csak akkor fogunk élhetni, ha különösen a talajjavítási munkálatokra kellő pénzügyi alap is megalkottatik, illetőleg ha jogi szabályozást nyer legalább azon szempont is, hogy a vízhasznosítási munkálatok tekintetéből esetleg szükséges idegen tőke akár egyesek, akár intézetek részéről hitelezhető, ha ezen hitelezés biztos jogi alapra helyezhető s nevezetesen megadatik a mód arra, hogy egy vagy több magán- vagy állami pénztintézet kellő biztonság mellett minden érdekeltnak megfelelő kölcsönt adhat. Ez a talajjavítási járadékbankok czélja.

Ha a földbirtokos elég pénzzel rendelkezik, hogy vízhasznosítási munkálatait saját erejéből foganatosíthassa, akkor természetesen mi nehézség sem forog fenn, valamint akkor sem, ha e célból pénzt akarván felvenni, tehermentes ingatlanában valamely pénztintézetnek kellő jelzalogot képes nyújtani. Ily esetekben a jelenleg létező pénztintézetek is szívesen fognak pénzt adni. Ujabban azonban jelesen e század kezdete óta ennél is tovább mentek a menyiben megadják a lehetőséget arra, hogy a földbirtokos talajjavítási célra pénzt nyerhessen és ezen egyebet le ne kössön, mint azon várható értékemelkedést, a mely a létesítendő javítási munkálatoknak lesz majd az eredménye. Valóban merész, de gyönyörű gondolat és hála Isten, tökéletesen gyakorlati is, a mint azt különösen Németország példája bizonyítja.

(K. G.)

Dr. Herich Károly.

(Vége köv.)

Állatkiállítás az 1885-iki budapesti országos kiállításon.

(Vége.)

VIII. Térdij.

Lovak után fizetendő, ha rekesz-állásokban (boxokban) állíttatnak ki	10	frt — kr.
ha rendes istálló állásban állíttatnak ki	5	" — "
s ezen kívül a vidéki lótenyésztési bizottságok által rendezendő kollektív-kiállításoknál, ha azok kiállítása az országos bizottság direkt felszólítása folytán történik; darabonkint	3	" — "
Ebék után darabonkint	2	" 50 "
Juhok után és pedig:		
Egy kos után darabonkint	2	" — "
Hizott juh után	1	" — "
Egyéb juhok után	1	" — "

Szopós bárányok után térdij nem fizet-
tetik.

Baromfi és tengerinyul után ketre- czenkint	1 frt — kr.
kiköttetik azonban, hogy egy ketreczbe 3 darabnál több fel nem vehető.	
Galambok után páronkint	— " 50 "
Hízott szarvasmarha után darabonkint	10 " — "
Tenyész-szarvasmarha és bivaly után és pedig:	
Egy bika után	6 " — "
Egy tehén után	4 " — "
Egy borju után évesig	2 " — "
Szopós borju után térdij nem fizetetik.	

Sertés után és pedig:

Kan után darabonkint	2 " — "
Kocza és egy féléven felüli növendékser- tés után	1 " — "
Fél évnél fiatalabb malacz után térdij nem fizetetik.	

A sertések általános kiállításának terüle-
tén, ugyszintén a hizók különleges kiállítá-
sán bemutatott sertések után, mert ez
esetben a szokásos bér mellett történik a
sertések elhelyezése, térdij nem fizetendő.

Méhék után kasonkint — " 50 "
A térdij két részletben fizetendő. És pedig az első rész-
let a bejelentés elfogadásának közlése után, a második részlet
pedig az állatnak a kiállításra szállítása alkalmával.

A már befizetett térdij részlet semmi körülmények kö-
zött sem adatik vissza.

IX. A ketreczek megjelölése.

Azon ketreczekre vagy kosarakon, melyekben az állatok
esetleg küldetnek, a küldő illetőleg a kiállító pontos czimzete,
az állatok száma, fajtája, és színe szilárd alakban (jól oda erő-
sített fatáblán vagy kemény papiroson) megjelölendő.

X. Az állatok beállítására és eltávolítása.

A kiállítandó állatok két nappal a kiállítás megnyitása
előtt állítandók be a kiállítási területre, kivéven a lovakat, a
melyek három nappal előbb állítandók be. Az eltávolítás a ki-
állítás befejezése napjának délutánján már megtörténhetik. A
mely állat a kiállítás befejezése után 48 órán túl el nem vite-
tik, a kiállító költségén és ennek veszélyére haza szállítatik.

XI. A kiállítási épületek.

A kiállítandó állatok számára szükséges épületeket és
ketreczeket az országos bizottság, a tenyészsertések kiállítására
szükséges üpületeket és ketreczeket pedig a köbányai sertés-
hizáló- és kölcsön-előlegező részvény-társaság saját költség-
gén készítteti el és bocsátja a kiállítónak minden külön meg-
terhelhetése nélkül rendelkezésére.

XII. Az állatok a kiállításban maradnak.

A kiállítási térről a kiállítás bezárása előtt egyetlen ki-
állított állat sem távolítható el az országos bizottság engedé-
lye nélkül, kivéven a betegségi eseteket, a melyek felől a XVI.
pont intézkedik.

XIII. Az állatok őrzése, ápolása és tisztogatása.

a) Őrizet. Az őrizet a napbiztosok felügyelete alatt
álló örök által teljesítetik, az egészségügyi felügyeletet pedig
a kiállítási hivatal által kirendelt állatorvosok végzik.

A bizottság netán előfordulható elveszésért vagy kárért
felelősséget nem vállal.

Minden kiállító köteles állatainak gondozására saját cse-
lédét vagy fogadott ápolót alkalmazni, kivéven az ebeknél, ba-
romfiaknál és tengeri nyulaknál.

b) Ápolás. Az ápolók a kiállítási területen fognak el-
helyeztetni, s éjjel-nappal ott maradni tartoznak.

XIV. Az őrzők és ápolók kötelessége.

A kiállító által felküldött őrző és ápoló személyzet szo-
gálat a reggeli etetési és tisztogatási órában kezdődik, de azért
kötelesek a kiállítás nyitva léte alatt mindig a kiállítási terüle-
ten tartózkodni. — Engedelmeskedni tartoznak a csoportbizto-
soknak s a felügyelőknek. A kik szót nem fogadnak vagy nem
engedelmeskednek azonnal eltávolíthatnak, s helyettök, ép úgy
mint a megbetegedettek helyett, a kiállító költségére helyette-
sek fogadhatnak.

Éjjel az ápolóknak csak az esetben szabad őrszolgálatot
teljesíteniök, ha erre különösen kirendelteknek.

Az ápoló és őrző személyzet ellátásáról a kiállító gon-
doskodik, kívánatra azonban a rendezőség a kiállítás tartama
alatt az ápolók és őrzők élelmezését készséggel közvetíti.

Az ápoló személyzet a kiállítási területen szállásoltatik el.

A kiállítási helyiségekben az ápoló és őrző személyzet-
nek dohányozni nem szabad.

XV. Biztosítás tüzkár ellen.

A kiállítandó állatok bizonyos átlagértékkel (és pedig a
lovak 500 frttal, a szarvasmarhák 250 frttal, a juhok és ser-
tések 30 frttal) tüzkár ellen biztosíthatni fognak.

A tömeges biztosítási összegből egy-egy állatra eső el-
tűnőleg csekély illeték utólag lesz elszámolva a kiállítókkal.

Ha valamely kiállító állatát nagyobb értékkel kívánja
biztosíttatni, e nagyobb biztosítási értéket a bejelentő iv illető
rovatában kitenni tartozik.

XVI. Állategészségügy.

Az állatok Budapestre érkezésük után, a kiállító meg-
terhelhetése nélkül állatorvosilag megvizsgálatnak s a betegek-
nek találtak gyógykezelés végett a m. hir. állatorvosi taninté-
zetbe szállítatnak.

A kiállítás tartama alatt a kiállítási hivatal engedélye
nélkül csakis beteg állat vihető el a kiállítási területéről.

A kiállítás egész tartama alatt az állatok naponta állat-
orvosi vizsgálat alá esnek, s ha belső betegségben szenvednek,
a kiállító költségén a m. kir. állatorvosi tanintézetben, külbá-
jok esetében pedig a kiállítás területén fognak gyógykezeltetni.

Az állategészségügynek a kiállításban való kezelése egyéb-
iránt külön fog szabályoztatni, a miről a kiállítók jó eleve érte-
sítést nyereendnek.

XVII. Marakodó állatok.

Marakodó vagy harapós állatoknál e tulajdonság beje-
lentendő, s tőlük a közönség a ketreczen kifüggesztett figyel-
meztetés által óvatik.

XVIII. Takarmányozás.

Az állatok takarmányozása tekintetében a kiállítási hivatal intézkedik, a kiállító költségén. Gondoskodva lesz, hogy a szükséges takarmány jó minőségben, mérsékelt és idejekorán közvéteendő áron kiszolgáltassék.

Ha valaki saját takarmányát akarja etetni, erre a kiállítási hivatalnak külön engedélyt tartozik kikérni.

A sertések takarmányozása a sertéskiállítási szabályzatban van körülírva.

XIX. Az állatok leírása.

Felette kívánatos, hogy a bejelentett állatok leírása, nevezetesen azok színe, bélyege, jegye s az egész tenyésztés létszáma a bejelentéskor pontosan megjelöltesék.

XX. Az állatok eladása.

Az országos bizottság kívánatra elvállalja a kiállított állatok eladását és a megrendelések közvetítését, erre vonatkozólag külön felállítandó szabályok szerint.

XXI. Katalogus.

A katalogus számára a kiállítók az országos bizottsággal — címükön és kiállított állataik jegyzékén kívül, kellő időben és megfelelő rövid szerkezetben oly statistikai és leíró adatokat is közölhetnek, melyek tenyésztésükre vagy üzletkörükre vonatkoznak.

Tulajdonképi hirdetések csak később meghatározandó mérsékelt díjért fognak közöltetni.

XXII. A jury.

A bíráló bizottság az ország kiváló szakértőiből fog megalkotni, s ezen kívül külföldi bejelentések esetében minden egyes idegen állam jogositva lesz a területéről elfogadott bizonyos később meghatározandó állatszám után egy-egy jurort a bíráló bizottságba küldeni.

A lovaknál e szám 10-ben állapított meg, de azért, ha valamely államból 10 lónál kevesebb, de legalább öt ló állítatik ki, onnan is küldhető egy juror.

XXIII. A napibiztosok.

A rendező bizottság egyik vagy másik csoportbiztosa, mint napibiztos mindig jelen lesz a kiállításon, s ennek rendelkezései feltétlenül teljesítendőek.

Esetleges panaszok a kiállítási napibiztostól a rendező bizottság elnökéhez, s ettől az országos bizottsághoz fellebbezhetők.

XXIV. További intézkedések.

Az országos bizottság által az állatkiállítás tárgyában később kibocsátandó külön szabályzatok és hirdetések a kiállítóknak vagy közvetlenül vagy az illető bizottságok és hatóságok által meg fognak küldetni.

XXV. A szabályzat elfogadása.

Minden kiállító bejelentésének beküldésével mind magára, mind képviselőire és alkalmazottjaira nézve, elfogadja a fentebbi határozatokat és aláveti magát az országos bizottság további rendelkezéseinek.

Kelt Budapesten, 1884. május havában.

Az 1885. évi budapesti általános kiállítás országos bizottsága nevében:

Gr. Zichy Jenő, **Matlekovits,**
másod-elnök. **Kozma Ferenc,** elnök.
a rendező bizottság elnöke.

Pályázati hirdetés.

Van szerencsém a t. érdeklődő közönséget értesíteni, hogy a nagyenyedi m. kir. vinczellér-képezde három évi tanfolyamát f. év augusztus hó 2-án tartandó zárvizsgával 5 növendék végzendi, kik a gyümölcsstenyésztés-, szőlőművelés- és borászatban, mellesleg a zöldségtermelés és kádármunkákban is oktatást nyervén, méltányos díjazás mellett állást foglalni óhajtának. Ez iránybani megkeresések, alólirt igazgatósághoz intézendők.

Ugyancsak fentnevezett intézetben az 1884. év október hó 1-én kezdődő új tanfolyamra 5 államköltséges tanuló felvételére ezennel pályázat nyitattik.

Felvételi kellékek:

1. Tizenhat évet betöltött életkort igazoló keresztlevél.
2. Erős, egészséges, munkát bíró testalakat és védhímlővel beoltásról tanuskodó orvosi bizonyítvány.
3. Legalább 4 elemi osztály sikeres végzését igazoló iskolai bizonyítvány.
4. Születési hely község előljárói által kiállított erkölcsi bizonyítvány.

5. Szülők vagy gyámok beleegyezése illetve ama kötelező nyilatkozata, melynél fogva a felvett növendék az intézetet 3 év eltelté előtt csak az intéző felügyelő bizottsága és igazgatósága beleegyezésével hagyhatja el.

6. Jelzett bizonyítványokkal felszerelt folyamodványok legkésőbb augusztus hó 30-ig, a nagyenyedi m. kir. vinczellér-képezde igazgatósághoz intézendők, honnét a folyamodók felvagy esetleg felnevelésükről rövid idő alatt értesítettetni fognak.

7. Fehérnemű és egyéb ruházatról, nemkülönben író- és egyéb szükséges kisebb eszközökről a tanuló maga köteles gondoskodni, ágyat, ágyneműt és törülközőt az intézettől nyer. Jegyzet. Katonai kötelezettségnek eleget tett vagy attól menteknek, nagyobb képzettségűeknek, kádármesterséget tanultaknak a felvételen előny adatik.

A vinczellér-képezdének tulajdonképeni célja és feladata a kis szőlőbirtokosok fiainak tanítása és nevelése volna, mely üdvös cél azonban sajnos eddigelé még nem éretett el a mennyiben éppen a kiknek leginkább szükségük volna rá a kis szőlőbirtokosok fiai legritkábban lépnek ezen intézetekbe. Miután én ezen haladásukra gátlólág ható sajnos körülmény okát nagyrészt a kiképzetés hosszú idejében vélem feltalálhatni; azért is czélszerűnek láttam az enyedi képezde tantervét aként szervezni, hogy a szaktantárgyakat illetve a gyümölcsstermelést, szőlőművelést és borászatot bárki is egy tanév lefolyása alatt hallgathassa. Ennélfogva az intézetbe ugynevezett rendkívüli tanulók is vétetnek fel, kik a tanórákon, gyakorlati okmutatók és munkákban mint a rendes tanulók részt venni kötelesek, bizonyítványt azonban csak az intézet körében töltött időről és kifejtett szorgalmukról nyernek.

A rendkívüli tanulók lakás, ételmezés és egyéb szükségleteikről maguk tartoznak gondoskodni, hely esetén az intézetben ingyen lakást, ellátást pedig az intézeti ételmezőnél haví 14 frtért nyerhetnek.

A m. kir. vinczellér-képezde igazgatóságától.

Nagy-Enyed, 1884. június hó 20-án.

Morágyi István,
igazgató tanár.

EGYVELEG.

— A kolozs-monostori gazd. tanintézet nyári félévi vizsgái f. július hó 15-én veszik kezdetüket a következő vizsgarend szerint: III-ad éven július 15. Becslés és számvitel; július 17. Kertészet és szőlőmivélés; július 19. Erdősztan; július 21. Állatgyógytan; július 23. Technologia és borászat; július 25. Szarvasmarha és lótényésztés. — II-od éven július 15. Növénytan és növénykörtan; július 17. Növénytermelés és rétmivélés; július 19. Gazdasági vegytan; július 21. Földmértan; július 23. Általános állattenyésztés; július 25. Gazdasági gépisme; július 26. Méhészet. Július 30-án d. e. 11 órakor a tanév bezáró ünnepélye s a jutalom-díjak kiosztása. A vizsgák délelőtt 9; délután 3 órakor kezdődnek.

— Kolozs-monostori ösztöndíjak. A kolozs-monostori m. kir. gazd. tanintézetnél fennálló állami alapítványi és szabadhelyek elnyerése iránt beérkezett kérvényeket erdélyi gazd. egyesületünknek e célra kiküldött bizottsága folyó július hó 19-én délután 3 órakor fogja tárgyalni, mely ülés az igazgató választmányi tagokra nézve nyilvános. A bizottsági kijelölés a július hó 21-én szintén délután 3 órakor tartandó választmányi ülés elé fog terjesztetni s ez alkalommal a gróf Mikó- és Bors-alapítvány is odaitéltetni.

— Tenyésztés-állatvásárral kapcsolatos méhészeti-, kertészeti- és magkiállítás rendezésére Devecseren (Veszprém megye) szeptember 28. és 29-én a devecseri gazda kör. Az állatvásár csak a szarvasmarhára és sertésre — tekintet nélkül a fajra — terjed ki. Kiállításban részt vehetnek Veszprém és a vele szomszédos megyék tenyésztői és termelői. A bejelentések szeptember 1-ig a rendező bizottsághoz Devecserbe intézendők; az állatok és termények kitüntetésére arany-, ezüst- és bronz-dizoklevél és pénzdíjak állanak a jury rendelkezésére. A jury tagjai. távolabb vidéki kiállítók s hírlapírók előleges megkeresésére szállásról gondoskodik a rendező bizottság. A kiállítási részletes program az érdeklődőknek az erd. gazd. egyesület titkári hivatalában rendelkezésére áll.

— A budapesti közraktárak és az elevator. Közel három éve, hogy a Magyar leszámítoló és pénzváltó bank átvette Budapest fővárosától a közraktárakat és a közraktári üzletet nagy szabásulag megindította. Széles alpra fektetett, szolid vállalatok természete, hogy lassan, de biztosan fejlődjenek. A közraktári intézmény Magyarországon egész új dolog és előre lehetett látni, hogy épp oly küzdelme lesz a kezdet nehézségeivel, mint mindennek, a mi tért foglalni készül. — A kezdet nehézségei csakugyan több irányban nyilatkoztak s a vállalat életerősségének köszönhető, hogy azokat nemcsak legyőzte, de oly alapot vetett magának, melyen a fokozatos fejlődés biztosítva van. A fővárosi közraktárakban ma háromszor nagyobb a forgalom mind az előző években s a beraktározók közt Magyarország leggazdagabb nagybirtokosai épp úgy szerepelnek, mint a kisebb termelők, a jómódu középosztály és a kereskedővilág. A közraktári üzlet a Magy. leszámítoló és pénzváltó bank áruosztálya útján előleg és bizományi üzlettel van összekötve, három egymásba kapcsolódó és egymást kiegészítő üzletág, mely megbecsülhetetlen előnyököt ké-

pes nyújtani. Az olcsó kamatu előleg-nyújtás különösen a termelőre nézve valóságos oltalom, mely megóvja érdekeit a gyakran erőszakos körülmények nyomásával szemben. S ehhez járul a kényelem, hogy a leszámítoló bank áruosztálya a legjobb áron adja el bizományilag a terményt, melyre már előleget nyújtott. Ezeket az előnyöket szélesebb körben tudomásra juttatni a hírlapirodalom kötelessége s hazafias kötelességet véltünk teljesíteni olvasóinkkal szemben, ha a Magy. leszámítoló bank mai hirdetményére külön is felhívjuk becses figyelmét. Az Elevator üzembe tétele maga oly esemény, mely önálló méltatást érdemelne. Ezuttal csak annyit említünk, hogy e vasból készült hatalmas épület, melynél impozánsabb sehol sincs s mely a királynak is legutolsó látogatása alkalmával annyira megnyerte tetszését, hogy a leghizelgőbb szavakban adott kifejezést elismerésének, nagy reformot van hivatva végrehajtani a magyar gabnakereskedésben. Mert csak idő kérdése, hogy a gabna-eladás typosok szerint történjék itt is, mint Amerikában. Erre kiváló alkalmat nyújt az Elevator szerkezeti beosztása, mely több ezer met. mázsa befogadása tartályokkal rendelkezik, a hová a hasonnemű gabnanemek egész könnyűséggel oszthatók be. S e reform nagy lendületet fog adni a gabna forgalomnak, különösen az export szempontjából, mely az Elevatorban valóságos tápcsatornákat fog találni. És hogy ez az áruk kedvezőbb csoportulását is maga után vonja, az a dolog természetében fekszik.

Üzleti szemle.

Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest július 12. | Bécs július 12.

Buza	9.10— 9.95 frt	9.35—10.25 frt
Rozs	— — — frt	8.30— 9.30 frt
Árpa, takarmány	— — — frt	— — — frt
Árpa, szeszfőzésre	— — — frt	— — — frt
Árpa, seres	— — — frt	— — — frt
Zab	8.10— 8.30 frt	8.10— 8.40 frt
Törökbuza	6.55— 6.60 frt	7.10— 7.20 frt

Budapesti marhavásár július 10-én. Összes felhajtás 2343 db. nagy és apró marha. — Ebből eladatott 29 db. bika, 814 db. ökör, 516 db. vágó tehén, 232 db. fejős tehén, 209 db. bival, 432 db. borju, — db. bárány, — db. juh. Árak: bika darabonként 100—210 frt, ökör páronként 210—340 frt, vágó tehén páronként 160—310 frt, fejős tehén darabonként 85—169 frt, bival páronként 175—270 frt, borju drbonként 7—29 frt, bárány páronként — forint, birka páronként — frt. Húsarak 100 kilonként: ökörhús 54—59 frt, tehénhús 52—55 frt, borjuhús 40—42 frt, bivalhús 49—53 frt.

Bécsi sertésvásár július 8-án. Összes felhajtás 6502 drb. és pedig 1300 drb. nehéz, 1900 drb. középnehéz és 3302 drb. süldő; melyből 3200 drb. magyar, 3302 drb. orosz-lengyel, — drb. szerb és — drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 47—48 frt, középnehéz 45—46 frt, süldő 36—45 frt; szalonna és zsir — frt.

Felölös szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

H I R D E T É S E K.

Kívánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagyobbítás és vízművészeti kellekek tárlata.

WALSZER FERENCZ
 első magyar gép-
 és tüzfűtőszerek, gyár,
 harang- és órcz-öntőde
 ERDELYORSZÁGI FŐKÖTELEPE
 Kolozsvárt.
 Bel-Monostortutca 12. szám.

1863
 1869
 1875
 1876
 1877
 1878
 1879
 1880
 1881
 1882
 1883
 1884
 1885
 1886
 1887
 1888
 1889
 1890
 1891
 1892
 1893
 1894
 1895
 1896
 1897
 1898
 1899
 1900

Szerelő-műhely vízvezetékek kútak s berendezésére.

(3.) Témésen leszállított gyári árák mellett. (29—52)

Magyar leszámítoló és pénzváltó bank.

Az aratási évad alkalmával ajánljuk a t. cz. termelők és kereskedők figyelmébe: több mint 400,000 métermázsa befogadási képességgel bíró

közraktári telepünket Budapesten.

Hat raktári épület és egy nagy gabna Elevator áll készen termények és áruk beraktározására, kezelésére, kiraktározására vagy tovább küldésére a legjutányosabb díjak mellett.

Ajánlunk olcsó kamatláb mellett előleget a beraktározott, sőt már a czimünkre feladott terményekre.

Elvállaljuk a ránk bízott termények bizományában való eladását akár a vidéki állomásokról, akár pedig raktárainkból. — Ajánljuk továbbá teljesen felszerelt raktárainkat Szegeden, Barcsan és Temesvártt.

Vasuti és gőzhajózási vállalatok részéről fönt elősorolt vállalatnak kiváló kedvezményekkel bírnak.

Magyar leszámítoló és pénzváltó bank
 (17) Budapest. (1—3)

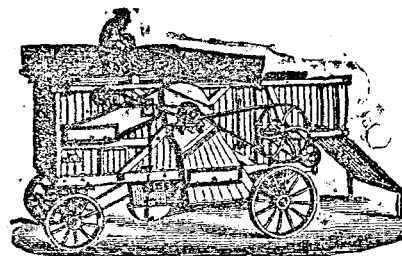
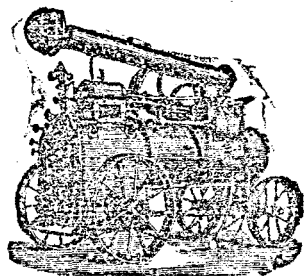
KOTZÓ PÁL

gépészmérnök

BUDAPEST

üllői-ut 18. sz.

ajánl

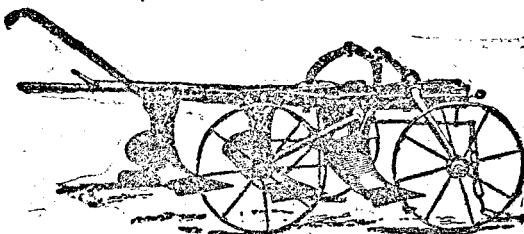
GŐZCSÉPLŐKERETEKET.

Járgánycséplőket.

Tisztítócséplőket

járgány vagy gőzhajtásra.

MALMOKAT.

Két- és hárombarázdás
 szab. ekéket.

Vető- és arató-gépeket.

Konkolyválasztókat,

Rostákat, morzsolókat.

Részletes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

(14.)

(10—10)

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter						100 kilo		1 köb-	1 kilo	
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török-buza	széna	szalma	méter	marhahús	
k r a j c z á r o k b a n												
Balászfalva	junius	26	650	550	450	—	—	470	—	—	250	40
Bánfi-Hunyad	julius	8	750	600	600	—	250	600	—	—	250	47
Beszterczo	junius	17	613	425	—	—	288	450	700	230	300	36
Brassó	julius	11	700	600	445	465	310	460	325	210	250	48
Csik-Szereda	julius	9	800	638	475	500	350	550	220	70	200	36
Deés	julius	8	740	640	580	340	360	600	590	240	300	42
Déva*	julius	12	1075	835	790	—	650	785	220	120	290	44
Erzsébetváros	julius	12	700	550	500	—	400	500	300	200	250	44
Fogaras	julius	4	725	—	380	—	310	460	200	130	210	42
Gyula-Fehérvár	julius	12	675	550	500	—	—	515	—	150	260	46
Gyergyó-Szent-Miklós	julius	12	850	750	500	500	300	575	240	80	180	40
Hátszeg	julius	7	630	540	420	260	360	480	120	8	250	42
Kézdi-Vásárhely	julius	10	720	600	470	420	320	530	400	100	300	44
Kolozsvár	julius	10	920	—	680	—	328	650	420	250	300	48
Maros-Vásárhely*	julius	3	840	625	740	680	675	615	450	200	450	46
Medgyes	julius	10	675	588	550	—	345	475	175	90	195	46
Nagy-Enyed	julius	10	650	550	475	—	375	475	460	180	240	44
Nagy-Szeben	julius	11	710	560	490	—	330	530	170	140	325	48
Nagy-Várad	julius	8	704	548	510	400	258	486	320	160	330	48
Segesvár	julius	10	730	520	450	—	320	480	150	110	200	44
Sepsi-Szent-György	julius	7	720	520	380	300	500	230	130	150	40	48
Szamosujvár	julius	14	675	575	535	—	300	500	240	75	240	40
Szász-Régen	julius	10	650	500	500	350	350	525	230	—	210	44
Szász-Sebes	julius	10	700	600	500	—	375	550	190	105	240	46
Szászváros	julius	5	690	590	470	—	350	550	300	80	210	44
Székely-Udvarhely	julius	8	800	650	500	—	350	550	200	—	250	44
Szilágy-Somlyó	julius	11	634	550	520	390	268	552	300	200	300	44
Teke	julius	7	650	520	450	400	300	500	280	40	1200	40
Torda	julius	5	700	550	500	500	350	475	100	15	250	44

A *-al jegyzett árak metermázsára vonatkoznak.

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája.

Árszabály tér szerint		szori hirdetésnél bélyeggel együtt																																							
		1	1-3	1-6	1-12	1-18	1-26	1-30	1-36	1-40	1-52	1		1-3		1-6		1-12		1-18		1-26		1-30		1-36		1-40		1-52											
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr										
1 ^c / ₁₆ oldal	teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60
	25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10
8 ^c / ₁₆ oldal	teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60
	25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35
4 ^c / ₁₆ oldal	teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60
	25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35
2 ^c / ₁₆ oldal	teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60
	25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85
1 ^c / ₁₆ oldal	teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60
	25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 krajával számíthatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt

engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

Nyomatott Gámán János örökösseinél, közép-utca Minorita-épület.